

**Erasmi a Chokier Tractatus iurisdictionis ordinariae in
exemptos, illorumque exemptione ab ordinaria
iurisdictione**

in duos tomos distinct.

Quo Praeter Varias Ac pervtiles Additionibus praecipuis & in foro
potissimum occurentibus Tomi primi Quaestionibus annexas, etiam S.
Rotae Romanae Decisiones Novissimae De Eadem materia editae, &
singulari studio selectae continentur - Hac postrema editione
praecedentibus duobus Tomis primum additus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agr., 1684

Decisio XVII. Privilegium reale quando est concessum à Principe alicui
communitati, resipsas privilegiatas afficit, & ad quoscunque transit, & latè
declaratur, quando privilegium dicatur reale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61921](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61921)

cate civibus Cœsena, & sic particularibus personis, ut propterea recipiat Aristam interpretationem.

Ex quibus causa per plures vices proposita, utraque parte informante fuit solvatur, pr. privilegia Pii IV. Gregorii XIII. & Clementis VIII. suffragati forensibus & comitativis possidentibus bona in territorio Montis iusti.

DECISIO XVII.

Privilegium reale quando est concessum à Principe alicui communitati, res ipsis privilegiatis afficit, & ad quoscunque transit, & latè declaratur, quando privilegium dicatur reale.

Reverend. P. D. Albergato.

Cœsenaten. seu Sarfinaten. Laudemiorum.

Est inter recent. decis. 199. par. 11.

Luna 19. Junii 1656.

SUMMARIUM.

- 1 Privilegia concessa rebus dicuntur realia, ideoque transeunt ad omnes, ad quos transeunt res.
- 2 Privilegia concessa civitati, transeunt etiam ad ejusdem civitatis comitativos & forenses.
- 3 Constitutio realis res ipsas afficit à quocunque possideantur.
- 4 Privilegium an sit reale an personale, attenditur mens concedentis.
- 5 Abusus & corruptela per Principem sublati generaliter dicuntur avulsi.
- 6 Equitas postulat neminem indebitè gravari.
- 7 Privilegium extenditur ad omnes, quando ratio est generalis.
- 8 Privilegii finis dum respicit res earumque usum, dicitur reale.
- 9 Privilegii verba ponderanda sunt ad cognoscendum an sit reale an personale & num. 10.

- 11 Privilegia in dubio presumuntur realia.
- 12 Privilegium presumitur reale, dum fuit concessum a supremo Principe.
- 13 Privilegium concessum universitati, presumitur reale.
- 14 Civitatis verum patrimonium in quibus privilegiis consistat.
- 15 Civium appellatione veniunt etiam comitatus, & qualiter id intelligendum.
- 16 Comitatus considerantur uti membra civitatis.
- 17 Privilegium concessum civitati ob personarum fidelitatem, comprehendit etiam comitatus.
- 18 Privilegium reale non desinit esse tale, licet ad sint aliqua verba personalitatem indicantia.
- 19 De Principis voluntate ubi constat, non est curandum de verbis.
- 20 Verba personalia in privilegiis realibus dicuntur stare demonstrative, non taxative & num. 21. & 22.
- 23 Substantia & effectus privilegii dum respicit bona & possessiones, sine dubio est reale.
- 24 Privilegium aliud est, si sit concessum certis personis particularibus specificatis in individuo, & aliud si fuerit datum singulis de tali corpore, ob qualitatem communem cum aliis.
- 25 Privilegium concessum civibus uti partibus integralibus communitatis dicitur reale.
- 26 Privilegium concessum ratione ordinis, dicitur reale.
- 27 Principum privilegia late interpretantur in prejudicium concedentium, non aliorum.
- 28 Privilegii toto tenore considerato, si quædam ea concessum favore possidentium, est reale n. 29.
- 30 Privilegium concessum civitati, quando aequaliter non solum civibus, sed etiam forensibus concessum, sed per modum comprehensionis, numer. 32.
- 31 Et hoc non per modum extensionis, sed per modum comprehensionis, numer. 32.
- 32 Privilegium per quod fit reditus ad ius commune, late interpretatur.
- 33 Consuetudo solvendi majus Laudemium, quam jure communi taxetur, valet.
- 34 Privilegium quando dicitur evocasse quemcumque usum contrarium.
- 35 Consuetudo non tollitur per alium non voluntarios & extorivos.
- 36 Consuetudo tollitur per clausulam sublatam, & decretum irritans.
- 37 Communitati persona particularis non præjudicant.
- 38 Pacta sunt servanda.
- 39 Conventiones inter alios factæ, nullatenus possunt præjudicare tertio.
- 40 Rota non solet sententias incidenter revocare, & maxime si transiunt facti in iudicatum.

- vers. quando verò privilegium. Et dum idem Pontifex sub excommunicationis pena Dominis directis prohibuit, ne pro renovationibus & investituris bonorum emphyteuticorum majus Laudemium exigant, quàm de jure communi deberent non consideravit solos cives Cæsarienses, quorum singulos non posse investituram & renovationes petere, plusquam notum est, sed respexit omnes emphyteutas, qui ratione qualitatis bonorum renovationes & investituras petere poterant & sic hinc privilegii respicit res, earumque usum, & in eas dirigitur, proindeque bonis immediate privilegium coheret, & in personas illa possidentes seculorum & per accidens redundat, & privilegium reale resultat. P. Layman. d. cap. 23. num. 2. vers. privilegium reale. Barboza in d. l. quia tale num. 3. in fine vers. ac ita dicitur. n. 4. vers. & in predictis terminis ff. sol. matr. Eman. Roderic. quest. regal. tom. 1. quest. 7. art. 2. in princ. vers. quando autem privilegium. Menoch. conf. 276. num. 12. vers. dicitur pronomen. § num. 14. § 16. lib. 3.
- Verba pariter ejusdem privilegii, quæ etiam in dubio ad hunc effectum ponderanda esse voluit. Angel. Aretin. conf. 54. num. 11. § 12. vers. ad cognoscendum Bellon. consil. 20. num. 9. Rota coram Pena de cis. 33. num. 9. tanquam ad res ipsas recta, & ad bona relationem habentia, ibi: cum omnes fere possessiones & bona immobilia civitatis Cæsariensis. Et illius districtus emphyteutici existant & in istis in eisdem possessionibus & bonis distinctum dominium habentes. Et deinde: emphyteuta possessionum & bonorum eorundem. Dicit privilegii realitatem ostendunt Rota consil. 217. num. 18. vers. qua verba lib. 1. Dec. conf. 262. num. 2. vers. primo quia ad hunc Menoch. d. præsumpt. 103. num. 26. lib. 3. Cypriac. d. contro. 297. num. 3. § 4. Et præsumptio etiam jure pro ejusdem indulti realitate concurrat, tum quia in dubio tale præsumitur privilegium. Alexand. consil. 197. numer. 3. vers. quoniam dicitur. Ancharan. consil. 327. numer. 2. in fine. Menoch. consil. 905. numer. 5. Tum quia à superiore Principe concessum, Bartol. in l. fin. numer. 14. vers. Et isto casu ff. de serv. leg. Juson. in l. idem Julianus 41. §. si quis alicui numer. 9. vers. sed si nullum de leg. 1. Tiraguel. de nobilit. cap. 37. numer. 59. vers. tamen si concessio Menoch. d. præsumpt. 103. numer. 3. Adastrill. de magistrat. lib. 4. cap. 10. numer. 38. Tum denique quia impartitur reale & perpetuum præsumitur. Ad text. in l. forma 4. §. quæquam ff. de serv. lib. 1. Natta consil. 163. numer. 16. vers. secus si concedatur. Menoch. consil. 1193. numer. 14. lib. 12. Bursat. consil. 258. numer. 44. vers. quia tunc lib. 3. Valenzuel. Felasq. con. sili. 79. numer. 21. 22. § 23. Ubi quod in talibus privilegis consistit veterum patrimonium civitatis & conf. 81. num. 11. tom. 1.
- Quod sine ulla prorsus difficultate procedit quoad comitativos, qui in hujusmodi privilegiis & favorabilibus materiis appellatione civium continentur, & tanquam

De Jurisdictione Ordinarii in Exemptos Erasmi a Chokier.

iniquum membra civitatis considerantur, ut tradit Jacob. de Bellovis. in celebri qua- 16
 sione quam se Bononia habuisse refero in repet. §. illud tamen. in Auth. quib. mod. lib. ef-
 ficiatur sui §. c. Alexand. in rubr. numer. 14. ff. sol. matrim. Felin. in cap. causam qua
 17. Galotti. contro. jur. lib. 2. contro. vers. 20. num. 38. plenè Velasq. consulti. 79. numer.
 7. Jacob. Ant. Maur. allegat. 36. num. 1. ubi in puncto loquitur de privilegio civitati
 propter hominum fidelitatem concessio. Valenzuela Velasq. d. cons. 79. per tot. §. sub 17
 num. 79. vers. Et dicit quod hoc §. seq. usque ad num. 86.
 Neque fundamenta hæc debilitantur ex aliis ejusdem indulti verbis, quæ
 ad cives ipsos Cæsarenat. directa, pluriesque ad ipsos relata, & præcisam perso-
 nalitatem importantia, probate videntur personas ipsorum civium finalem & im- 18
 mediatam privilegii causam fuisse, ut distinguendo relationem verborum ad res
 vel ad personas, tradit Craver. consil. 239. sub numer. 3. Capic. Galotti. contro. 51. nu-
 mer. 5. §. seq. lib. 2. Et alij relati in decisione, quæ hodie confirmata fuit, §. non obstat. 19
 Quia confitto aliundè de voluntate Principis, ut egregiè dictum fuit ibi, quod
 voluerit privilegium bonis attribuere, expressiones illæ personalitatem redolentes
 non mutant naturam privilegii, non solum quia censentur stare potius demonstra- 20
 tive, ad ostendendum scilicet causam impulsivam & secundariam, quàm taxati-
 vè, ut in terminis distinguit Barbosa in d. l. quia tale 14. sub numer. 25. vers. non
 obstat tertiarius ff. sol. matrim. Ancharan. d. cons. 327. numer. 4. vers. secundo non ob-
 stat. Socin. sen. consil. 84. numer. 17. lib. 3. Et Bald. consil. 354. in princ. vers. nam hæc di- 21
 cto lib. 1. Dec. consil. 262. numer. 6. vers. secundo non obstat lib. 1. Gratian. discept. foren.
 276. numer. 68. nam alias privilegium. Verum etiam quia expressio personarum fa-
 cta fuit per accidens, nam cum communitas & homines Cæsarenæ supplicationem
 potterent pro exoneratione gravaminis ratione bonorum illis illati, ipsis saltem
 demonstrative dirigenda erat indulti atque exemptionis oratio, cum plerumque 22
 persona inferatur, ut non personalis fiat concessio, sed ut demonstretur cum quo
 indultum factum est, ut in terminis declarat Petrus de Por. inter consilia Federici de
 Senis consil. 68. numer. 2. vers. Et tunc si nomen per text. in l. juris gentium 7. §. patto-
 rum ff. de pati. Cardin. Mantica de tacit. Et ambig. lib. 1. capit. 7. numer. 3. vers. sed id
 Rota in Rossinen. exemptionis 22. Junii 1640. §. atamen coram Reverendissimo Com- 23
 postellano. Ubi quod quando ad sunt verba apta ad inducendam realitatem, non
 tollitur qualitas ipsius realitatis per expressionem personarum. Proindeque cum
 substantia indulti & effectus respiciant bona & possessiones, dicitur sine dubio reale.
 Ruin. consil. 157. numer. 8. in fine vers. sed si habeatur relatio lib. 3. Gutierrez. consil.
 5. numer. 14. cum alius per Rotam decis. 23. numer. 6. par. 2. d. vers. quam sequitur Leon.
 Theban. fori Eccles. capit. 27. sub numer. 61. vers. quia privilegium. Et numer. 62. Et
 seq. ubi

Præterea ad effectum, de quo agitur valdè interesse responsum fuit, a
 24 indultum concessum fuerit certis particularibus personis specificativè, ut tales per-
 sonæ individuae sunt Petrus, Andreas &c. an verò datum fuerit singulis de
 corpore, ob qualitatem communem cum aliis, & ratione totius reduplicativè, ut
 25 partes & membra talis corporis existunt, & hoc casu, qui casus est noster, cum
 concessio facta fuerit civibus, ut partibus integralibus communitatis, non qua-
 personæ sint singulares, privilegium reale est, quamvis ad personas particularis de-
 rectum fuerit, ut in puncto de indultis communitati concessis declarat Casp. de
 oper. moral. tom. 1. tract. 3. disp. 4. de privileg. punct. 2. §. 1. num. 2. Azor. instr. moral.
 lib. 5. cap. 22. quest. 2. circa fin. vers. sic etiam multa tom. 1. Suarez. de legib. lib. 8. cap.
 3. num. 4. vers. si ergo. Eman. Roderic. quest. regul. tom. 1. quest. 61. artic. 1. §. 4. col. 1. vers.
 secundo est notandum. Et in materia privilegii ita distinguunt etiam Fontanella de pæ-
 nupt. claus. 4. glof. 10. par. 2. sub numer. 62. vers. aliud verò tom. 1. Cancr. variar. lib.
 par. 3. cap. 3. de privileg. num. 27. Surd. cons. 292. num. 43. vers. præcipue quia, ubi inq-
 26 quod immunitas concessa potius ratione ordinis, quam quod acquiritens sit ho-
 dreas vel Joannes, dicitur realis.

Nec ob stare visa est alia ratio pro Episcopo adducta, quod nempe contra
 ipsum, tanquam tertium non possit extensio indultorum ad forenses & comitativos
 27 admitti, ex quo Principum privilegia late quidem contra ipsum concedentem in-
 terpretanda sunt, in præjudicium autem tertii strictissime juxta distinctionem, in-
 quam post alios ponit Ancharan. quest. familiar. 57. numer. 1. lib. 2. Surd. con-
 sil. 140. numer. 73. & 74. Gurba. decis. Sicil. 203. numer. 7. vers. maxime in iuris
 præjudicium & numer. 8. Sanchez de matrimon. lib. 8. disp. 1. numer. 4. vers. insuper &
 admitti Rotam in Ferrar. decimarum 26. Maii hujus anni 1659. §. non obstat, in sine-
 ram me.

Nam placuit responso, quod considerato toto privilegii tenore apparet
 28 concessionem fuisse factam ad favorem possidentium bona emphyteutica, nullà ha-
 bità per Pontificem distinctione qualitatis, an possessores essent exteri vel cives, ibi
 Nos igitur cupientes eorundem emphyteutarum indemnitati consulere &c. semperque
 ostendit enixam voluntatem eximendi solventes Laudemia, & petentes renovatio-
 nes investiturarum, ab illis gravaminibus, quæ illis per Dominos directos in-
 29 ferri intellexerat, ibi: Nihilominus cum nonnulli avaritia ducti emphyteutas possessio-
 num & bonorum eorundem variis modis vexare &c. & idè cum hæc ratio, ut di-
 30 cum est, conveniat æqualiter non solum civibus, sed etiam comitativis & fo-
 rensis,

rensis, isti dicuntur sub indulto venire, non per viam extensionis, sed per modum comprehensionis, & veri intellectus constitutionis. Abb. in capit. Clerici 4. §. de adulteriis sub numer. 8. versic. quia tunc non fit extensio de iudic. Surd. consil. 277. numer. 27. lib. 2. Masrill. de magistrat. lib. 1. capit. 26. numer. 39. Gratian. discept. forens. capit. 920. numer. 3. Rota decif. 575. numer. 4. par. 1. versic. Et coram Martino decif. 437. numer. 16. Excluditurque præterea hæc extensio ex eo, quod ipsorum civium interesse principaliter exposcit comitativos & forenses sub eodem indulto comprehendendi, quia quando in eos bona alienari congerit, longè meliorem inveniunt conditionem, si de cætero emptores ad solutionem Laudemii extraordinariam non tenebuntur, prout contra opinionem hujusmodi in ipsomet cives redundaret, & quia tantò minus pro pretio honorum reciperent, quantum esset onus supradictæ solutionis, ut in subiecta materia advenit Dec. consil. 48. numer. 5. versic. quarto ista conclusio lib. 1. per text. in l. si venditor. 6. ff. de servis exportand. Bald. consil. 31. numer. 2. lib. 1. Bur. sa. consil. 452. numer. 56. lib. 4. Menoch. consil. 136. numer. 13. lib. 2. Et in omnem eventum etiam si posset extensiva hæc interpretatio appellari, adhuc contra Episcopum esset admittenda, quia quando privilegium est concessum contra decretum vel consuetudinem juri communi contrariam, & per illud ad jus commune reducitur, lætissima etiam contra tertium fit interpretatio. Glof. est singularis in cap. statum, 3. in ver. numerandum de praben. in 6. Dec. in cap. cum ordinem 6. numer. 13. versic. secus si deroget de rescript. Felin. in d. capit. causam quæ. 18. numer. 11. versic. prima declaratio eod. tit. Et consil. 6. num. 8. Et 9. Silvan. consil. 66. numer. 19. Mandell. Alb. consil. 183. numer. 9. versic. Et multò magis. Panzrol. consil. 2. numer. 19. Menoch. consil. 450. numer. 18. lib. 6. Gutierrez. canon. quæst. capit. 21. num. 124. versic. quod quidem privilegium lib. 2. cum alii per Tamburin. de iure Abb. disp. 16. quæst. 5. num. 7.

Minus suffragatur Episcopo iterum objecta consuetudo solvendi majus Laudemium, quam fuit à jure communi definitum: quia ante indultum Pii IV. de anno 1564. emanatum, nullo modo probata fuit, cum exhibita solummodò fuerint exactiones quadam per viginti annos circiter continuatæ, quæ quidem & omnis alius contrarius usus per verba amplissima indulti censentur sublata, ut in hac causa advertit Rota coram Buratto. 35 decif. 81. numer. 7. Et 8. ubi quod ad hunc effectum tempore verò sequenti nec tur decif. 31. num. 2. Et decif. 66. num. 8. Et 13. par. 7. recent. tempore verò sequenti nec pariter probata fuit, cum solutiones fuerint extortæ, & per actus hujusmodi extortos nullo modo induci potest consuetudo. Abb. consil. 96. numer. 2. in fine par. 2. Castren. 36 consil. 402.

- confl. 402. sub numer. 4. vers. enim non potuit. lib. 1. Gratian. discept. 210. numer. 21.
 37 lib. 2. Nec probari potuit obstante clausula sublata, & decreto irritanti, quæ con-
 nem consuetudinem ad eò inficiunt, & illius principis obstant, ut nec nati quæ
 dem, aut ullo modo incipere poterit. Gonzal. ad regul. cancellar. 8. glos. 7. numer. 12.
 Rota decif. 373. numer. 8. par. 3. recent. & in Aretina unionis 8. Martii 1652. §. 1. con-
 sed adempta coram Reverend. P. D. meo Verosio. Et solutiones per aliquos partico-
 laxæ factæ nihil relevant, cum hujusmodi indulto favore communitatis introductio-
 38 particulares personæ renunciare aut præjudicare non possint, in terminis Luce-
 ubi sup. numer. 1. Rota decif. 319. numer. 19. par. 6. recent. & apud Possin. de manutent. decif. 311.
 num. 39.
- Nec relevat denique quod indultum, de quo agitur, non derogat pactis,
 39 sicque observanda sit conventio inter Episcopum Sardinatensem, & Consilium gene-
 rale comitatus Bobiini de solvendis in certa quantitate majori Laudemio, que
 nunquam justificatum fuit, quod terra Montis Justii, de cujus comprehensione lib-
 40 privilegii disputatur, sit membrum comitatus Bobii, & propterea conventio illa
 tanquam res inter alios gesta tertio præjudicare non potest. Rota in Licien. bono-
 rum 15. Januarii 1652. §. minusque coram Eminentissimo Ottobono. Imò contrarium
 apparet ex decisionibus in hac causa editis sub die 10. Junii 1542. & 23. Junii 1643. ce-
 ram eodem Reverendissimo Terracinen. in quibus responsum fuit omnibus ratio-
 41 bus in contrarium adductis, quæ propterea juxta stylum hujus sacri tribunalis in-
 cideat revocandæ sunt, & maxime quando sententia earum vigore lata transi-
 tum fecit in judicatum, sed in disputatione dubii diverſa supponendæ veniunt, ut
 tradit Rota coram Buratto decif. 596. numer. 1. & in Bononien. dotis seu pecuniaria 17.
 Junii 1647. coram Reverendiss. D. meo Decano impressa post Modern. Perusina.
 de subhastat. decif. 209. numer. 1. & in Cosenaten. honorum 28. Aprilis 1653. §.
 esto coram me.

Et ita utraque &c.

* * * *
 * * *

AD